

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Edukacja międzykulturowa jako nowa jakość w edukacji równoległej

Author: Dorota Sieroń-Galusek

Citation style: Sieroń-Galusek Dorota. (2004). Edukacja międzykulturowa jako nowa jakość w edukacji równoległej. W: K. Olbrycht (red.), "Edukacja kulturalna : wybrane obszary" (S. 166-174). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Dorota Sieroń-Galusek

Edukacja międzykulturowa jako nowa jakość w edukacji równoległej

Według Jerzego Nikitorowicza¹ międzykulturowość jest współczesnym zadaniem i wyzwaniem edukacyjnym. Uznaje się ją jako nową jakość w edukacji równoległej. W niniejszym artykule na przykładzie projektu „Kroniki sejneńskie”, realizowanego przez instytucję „Pogranicze” (Fundację „Pogranicze” oraz Ośrodek „Pogranicze – Sztuk, Kultur, Narodów” w Sejnach) zostaną omówione główne założenia edukacji międzykulturowej.

W styczniu 1998 roku Ośrodek „Pogranicze – Sztuk, Kultur, Narodów” w Sejnach zorganizował w swojej siedzibie, w dawnej fabryce pantofli, a jeszcze dawniejszej szkole talmudycznej, wystawę pt. „Nasze stare, dobre Sejny. Pocztówki i fotografie z lat 1910–1960”. Początkowo była to niewielka ekspozycja – prezentowane fotografie pochodziły ze skromnych zbiorów Ośrodka. Z czasem dzieci odwiedzające ekspozycję zaczęły przynosić zdjęcia z rodzinnych albumów. W związku z dużym zainteresowaniem zrodził się pomysł ogłoszenia konkursu dla dzieci pod takim samym tytułem. Spośród uczestników, którzy nadesłali prace (były wśród nich zarówno prace plastyczne, jak i literackie), wybrano grupę, która przystąpiła do realizacji projektu „Kroniki sejneńskie”. Znalazło się w niej 20 osób w wieku gimnazjalnym. W pierwszym etapie skupiono się na rozbudzeniu zainteresowania wśród uczestników

¹ J. Nikitorowicz: *Projektowanie edukacji międzykulturowej w perspektywie demokratyzacji i integracji europejskiej*. W: *Edukacja międzykulturowa w wymiarze instytucjonalnym*. Red. J. Nikitorowicz, M. Sobiecki. Białystok 1999, s. 25.

losami ich rodzin. Dzieci opisywały historie swych dziadków, babć, tworzyły drzewa genealogiczne. Drugi etap skupił się na poznawaniu swego miasta – Sejnu. Na wielkim płótnie wspólnie rozrysowywano plan miasta – mitycznego i prawdziwego. Legendy o Sejneńskiej Madonnie mieszały się z legendami o rzece zwanej Marychą, opisy dawnej litewskiej drukarni z opisami ratusza, do tego doszły nazwiska żyjących w Sejnach dziś rodzin litewskich, polskich, starowierców i wreszcie fotografie dzieci biorących udział w przygodzie poznawania miasta. Kolejnym etapem „Kronik sejneńskich” było zrobienie na starej piaskowej podstawie makiety Sejn z wytyczonymi uliczkami, z ustawionymi, glinianymi domami, świątyniami, postaciami. W dalszej pracy skupiono się na zbieraniu opowieści. Uczestnicy projektu odwiedzali najstarszych mieszkańców i prosili o wspomnienia. W efekcie powstało kilkanaście małych książeczek z „inaczej” opowiedzianą historią miasta. Nie tworzyły jej daty i wydarzenia, ale wspomnienia dawnego życia, zapamiętane z dzieciństwa i wczesnej młodości opowiadających. Nadszedł wtedy czas na wypełnienie miejsca pieśnią, muzyką. Dzieci uczestniczące w projekcie uczyły się nawzajem swych pieśni. Dzieci litewskie przyniosły pieśni weselne i korowodowe, starowiery, *duchownyje stichy*, dzieci polskie ludowe piosenki, do tego doszły żydowskie niguny i cygańskie pieśni. Ostatnim etapem było ulepienie z gliny Sejneńskich Aniołów: Anioła Miłości, Zgody, Muzyki, Opatrzności, Ogniska Domowego, Życia oraz Anioła Chleba i Wody, które patronują miastu. Zebrany materiał posłużył do przygotowania przez dzieci spektaklu „Nasze stare, dobre Sejny”. Owocem projektu jest również książka *Kroniki Sejneńskie*, będąca zarazem niezwykle przewodnikiem po wielokulturowym dziedzictwie Sejnu, jak i zapisem nowatorskiej pracy z dziećmi nad poznaniem tradycji swego miasta i swych sąsiadów.

W przedstawionym projekcie wyraźnie zaznaczono etapy: każdy z nich kończy się wykonaniem pracy w postaci drzewa genealogicznego, planu miasta, makiety, małych książeczek, spektaklu czy książki. Te bardzo konkretne przedmioty-wydarzenia wpływają na efektywność projektu, ponieważ można dokonać ich oceny. Omawiając „Kroniki sejneńskie”, warto wskazać na ciekawy sposób doboru uczestników. Przeprowadzając konkurs, autorzy projektu dokonują selekcji wśród uczestników, wyłaniają grupę młodzieży zainteresowaną pogłębieniem wiedzy o mieście oraz jej twórczym wykorzystaniem w lokalnych i ponadlokalnych inicjatywach kulturalnych. Formuła konkursu podnosi w oczach młodzieży wartość pracy, w projekcie uczestniczą zwycięzcy – osoby wybrane przez grono kompetentnych jurorów. Zaletą projektu przebiegającego etapowo jest poszerzanie się w trakcie jego realizacji

kręgu odbiorców. W całość prac zaangażowana jest grupa 20 osób – zwycięzcy konkursu, ale w poszczególnych etapach krąg ten się powiększa. W tworzeniu drzewa genealogicznego współuczestniczą całe rodziny. W pracach nad małymi książeczkami zaangażowani są mieszkańcy Sejnu, opowiadający swe prywatne historie. Odbiorcami spektaklu są zarówno młodzież, jak i dorośli. Wydanie książki *Kroniki sejneńskie* tworzy nową kategorię odbiorcy projektu – czytelników.

„Kroniki sejneńskie” realizują zadania z zakresu edukacji międzykulturowej. Projekt ma na celu kształtowanie pozytywnych postaw w odniesieniu do odmienności. Stosowane w pracy metody eliminują negatywne uprzedzenia wobec „innych”², wynikające z zamknięcia w obrębie homogenicznej kulturowo grupy. Pozwala to wyjść dzięki tolerancji, zrozumieniu i interakcji poza neutralność „kulturowo obcych”. Takie otwarcie – „wychylenie na drugiego”³ pozwala zaakceptować w sobie wielowartościowe dziedzictwo i ustanawia je jako grunt rozwoju osobowości i podejmowanych w przyszłości twórczych wyzwań. Poznawczy aspekt projektu służy wzmocnieniu zakorzenienia w rodzinie, związaniu losu z miastem, pogłębieniu intymnego kontaktu z miejscem. Techniki dramatyczne tworzą sytuacje, w których młodzież może wchodzić w role, identyfikować się z innymi osobami (np. mieszkańcami miasta innych narodowości, wyznań), dzięki czemu pogłębia swe rozumienie motywacji różnych zachowań, zdobywa umiejętność dokonywania samodzielnej analizy, wychodzi poza stereotyp i uprzedzenie. Realizacja projektu i efekty pracy: spektakl „Nasze stare dobre Sejny” i książka *Kroniki Sejneńskie*, przyczyniają się do kreacji pozytywnego wizerunku miasteczka. Miejsce, które symbolizowało traumatyczne doświadczenia XX wieku, staje się miasteczkiem dialogu przeobrażonym we „wspólne dziedzictwo”. W tym kontekście istotna jest nie tylko kulturowa, ale i pokoleniowa interakcja (wnuki interpretują historię dziadków).

Przez tworzenie drzewa genealogicznego kultywuje się tradycję, dziedzictwo przodków. We wczesnym okresie życia rodzina odgrywa rolę inicjującą⁴ – rodzice wprowadzając dziecko w świat kultury, są zarazem autorytetem w tej kwestii. To ich opinie i sądy dziecko przyswa-

² „Inni” jako mniejszość narodowa, wyznaniowa czy etniczna.

³ Określenie Krzysztofa Czyżewskiego, dyrektora Ośrodka „Pogranicze”.

⁴ Akulturacja poprzez rodzinę to jeden z podstawowych mechanizmów społeczno-kulturalnych. Rodzina ma ogromną zdolność socjalizacyjno-wychowawczą, jest mikrogrupą wykonującą zadania transmisji kulturowej. Z. T y s z k a: *Rola rodziny w edukacji międzykulturowej w czasach jednoczącej się Europy*. W: *Edukacja międzykulturowa w wymiarze instytucjonalnym*. Red. J. Nikitorowicz, M. Sobiecki. Białystok 1999, s. 70.

ja sobie jako prawdy. Opierając się na wzorcach wyniesionych z domu, buduje ono obraz świata. W okresie późniejszym rodzina odgrywa rolę „oddźwiernego”⁵. W czasie edukacji szkolnej młody człowiek, jeżeli stworzy mu się odpowiednie warunki, może konfrontować opinie i stereotypy wyniesione z domu. Działania podjęte w trakcie realizacji „Kronik sejneńskich” inicjują sytuacje, w których dochodzi do konfrontacji stereotypu. Nie narzuca się młodemu człowiekowi nowych opinii, osądów, ale przez stworzenie sytuacji, w których może wysłuchać racji kilku osób, sam buduje swe przekonanie o konieczności otwartości i tolerancji. Ważnym elementem projektu jest to, że w sposób pośredni jego uczestnicy wpływają na swych rodziców, dziadków. Rozbudzając zainteresowanie losami rodziny – tworząc drzewo genealogiczne – współuczestniczą oni w projekcie. Istotne są warunki i sytuacje, w których dochodzi do interakcji. Przez spotkanie z innym dochodzi do wymiany doświadczeń i w efekcie tworzy się pełny obraz sytuacji społecznej, a młody człowiek ma możliwość zweryfikowania swych sądów, zakorzenionych stereotypów. Tożsamość kulturowa w tym wymiarze jest zorientowana na kulturę rodzinno-domową, dziedzictwo przodków, zakorzenienie, poczucie swojskości w swej „małej ojczyźnie”. To rodzina, społeczność lokalna osadza w korzeniach dziedzictwa kulturowego.

Projekt „Kroniki sejneńskie” można odczytać jako próbę odejścia od wychowania doktrynalnego i dogmatycznego, pozbawionego podmiotowości do podmiotowego, dostrzegającego „innego” jako ciekawego, przyjaznego, a nie zagrażającego i wrogiego. Realizując tego typu projekt, kształtuje się otwartość i tolerancję, zwiększając zarazem poczucie własnej wartości wśród jego uczestników, uwrażliwia się ich na odmienność.

Jako wartość należy wskazać, że w pracy edukacyjnej „Pogranicza” kładzie się nacisk na czynniki emocjonalne. Jak wskazują badania przeprowadzone w ramach projektu badawczego Komitetu Badań Naukowych „Tożsamość narodowa i plany życiowe mieszkańców pogranicza”⁶, świadomość przynależności do narodu opiera się na czynnikach emocjonalnych, a nie racjonalnych. Zastosowanie w pracy: spotkań, rozmów, wywiadów pokazuje, jak istotnym elementem w edukacji międzykulturowej jest zorientowanie na problem i interakcyjne uczenie się – nauczanie. Ze względu na specyfikę tematu cele edukacji międzykulturowej można osiągnąć, prowadząc zajęcia raczej metodami

⁵ A. Kłoskowska: *Rodzina jako czynnik transmisji twórczości kulturalnej*. „Kwartalnik Pedagogiczny” 1971, nr 4.

⁶ Z. Jasiński: *Uczniowie szkół na polskich pograniczach wobec problemów integracji*. W: *Edukacja międzykulturowa w wymiarze instytucjonalnym*. Red. J. Nikitowicz, M. Sobiecki. Białystok 1999, s. 79.

warsztatowymi niż technikami podawczymi. Umieszcza się raczej wiedzę w akcji, odwołuje się do konkretnych problemów i sytuacji. Ze względu na to, że edukacja międzykulturowa jest pracą nad stereotypami, które mają głębokie zakorzenienie emocjonalne, realizacja zadań wymaga połączenia rozumienia z ćwiczeniem w działaniu. Najważniejszą barierą, jaka się pojawia w kontakcie z „innymi”, są stereotypy i uprzedzenia. To one są podstawą decydującą o konkretnych zachowaniach wobec „innego”. Modyfikacja stereotypu nie polega tylko na podaniu informacji – zanegowaniu stereotypu. Ze względu na silne zakorzenienie w emocjach, w procesie zmiany dotychczasowego myślenia, którego podstawą jest stereotyp, należy zadbać o metody psychodynamiczne. Stosowanie techniki dramy (odgrywanie scenek, tworzenie spektakli), warsztatów, rozmów w domu to tworzenie sytuacji, w których uruchamiane są zarówno emocje, jak i intelekt.

Tak rozumiana edukacja uczy tolerancji opartej na dialogu. Nie zakłada się w niej jedynie istnienia odmienności obok, ale dąży do tworzenia sytuacji spotkania, w której dochodzi do aktywnego poznania, zrozumienia i wspólnego działania.

W procesie nawiązywania dialogu kultur ważną rolę odgrywa edukacja stawiająca sobie za cel budowanie podmiotowości, pogłębianie wrażliwości jednostki, rozwijanie ciekawości świata, kształtowanie postaw otwartości; edukacja eliminująca uprzedzenia funkcjonujące w społecznej świadomości, umożliwiającą dialog między narodami, między kulturami.

Vladimir Bibler pisze: „Po to, żebym był rzeczywiście uczestnikiem świata kultury, potrzebna mi jest kultura drugiego człowieka. Nie mogę się ograniczać do tego, że pozwalam mu być odmiennym. Ale muszę w jakiś sposób wprowadzić jego kulturę, jego wartości i prawdę w sferę mojego własnego myślenia. Podjąć wewnętrzny dialog z tą drugą kulturą i z tym odmiennym sposobem myślenia to nie tylko tolerowanie czegoś odmiennego, ale także rozumienie, że bez tego innego ja nie mogę być sobą”⁷. W prawdziwym wychowaniu „inny” powinien stanowić dla nas zwierciadło, w którym możemy się przejrzeć. Według ks. Józefa Tischnera: „Ten tylko trwa w historii, kto pokonuje czas tworzenia własnej kultury. Ale własnej kultury nie tworzy się w próżni. Własną kulturę tworzy się z inspiracji kultur sąsiednich”⁸.

Kultura rodzima, postrzegana jako kultura składowa różnych mniejszości, staje się źródłem siły i poczucia dumy z przynależności do

⁷ V.S. Bibler: *Myślenie jako dialog*. Warszawa 1982, s. 187.

⁸ J. Tischner: *Wstęp*. W: *Cyganie. Odmiennosc i nietolerancja*. Red. A. Migra, L. Mróz. Warszawa 1994, s. 10.

określonej grupy. W ten sposób odradza się podmiotowość regionalna, wyznaniowa, etniczna. W efekcie takiej pracy następuje zakorzenienie w prywatnej ojczyźnie, uświadomienie odrębności i korzeni kulturowych. Tożsamość człowieka jest kształtowana na podstawie różnych kultur narodowych.

Tak rozumiana działalność kulturalna wywiera istotny wpływ na procesy integracji społeczeństwa lokalnego. Zadania z zakresu edukacji kulturalnej mają wprowadzać w świat sztuki, zaznajamiać nie tylko z dziedzictwem, ale równocześnie kształtować postawę otwartości – tolerancji.

„Kroniki sejneńskie” są projektem realizującym takie cele wychowawcze, jak: uświadomienie uczestnikom, że czyjś światopogląd nie jest powszechnie obowiązujący i jedyny, dostrzeżenie różnorodności idei, nabycie umiejętności porównywania wzorów, postaw, opinii, promowanie rozumienia różnic kulturowych, kreowanie zaufania i szacunku wśród ludzi różnych wyznań, ras.

Poznanie dziedzictwa kultury ojczystej, na którą składa się dziedzictwo różnych narodów, ma tworzyć układ odniesienia pozwalający zrozumieć rzeczywistość, wartości przeszłości, teraźniejszość, a również tendencje i konieczność zmian. Edukacja, która zawiera elementy pozwalające odpowiedzieć na podstawowe pytania – skąd, gdzie, dokąd, może stanowić fundament życiowych drogowskazów, pomagać w budowaniu własnej tożsamości. Człowiek jawi się w niej jako istota dziedzicząca, zobowiązana do podjęcia i kontynuacji dziedzictwa.

Jako efekt projektu należy wskazać tworzenie przestrzeni kulturowej. Poznanie miejsca w kontekście indywidualnych przeżyć – przez powiązanie losów ludzi z miejscem – sprawia, że młodzież łatwiej identyfikuje się z zamieszkiwaną przestrzenią. Poznawanie biografii człowieka w kontekście miejsca sprzyja również tworzeniu pamięci historycznej. Dzięki takiej aktywności, jak poznawanie, przywoływanie z zapomnienia, miejsca stają się przestrzenią kulturową. Potwierdzeniem może być wypowiedź jednej z uczestniczek projektu „Kroniki sejneńskie”: „Nazywam się Weronika. Mam czternaście lat. Moją pasją jest historia, a właściwie jej odkrywanie. Na historii całych narodów składają się dzieje poszczególnych ludzi. Losy mieszkańców tego miasta mogą wydać się nieprawdopodobne. Tak wiele kultur i religii żyjących w bliskim sąsiedztwie. Biorąc udział w tej pracy, związałam się bardzo z tym miejscem i jego tradycjami. Sejny stały się dla mnie czymś więcej niż małym miasteczkiem przygranicznym. Odsłonił się przede mną niemalże baśniowy świat [...]”⁹.

⁹ *Kroniki sejneńskie*. Red. B. Szroeder. Sejny 2001, s. 183.

Dotychczasowe zwykłe miasto czy miasteczko zamieszkwane przez społeczność staje się przestrzenią symboliczną. Zdarzenia z przeszłości nabierają swej mocy, historia nabiera ludzkiego wymiaru. Jest ona odczytywana przez młodzież w kontekście doświadczeń jednostkowych. Miasto staje się spójną, wielowymiarową całością. Lidia Ostalska w reportażu *Chodź bliżej, to o nas*¹⁰, będącym relacją ze spotkania z uczestnikami projektu „Kroniki sejneńskie”, pisze: „Młodzi ludzie oprowadzają mnie teraz po Sejnach.

Magda: — To synagoga, czyli świątynia żydowska.

Weronika: — Po wojnie zbeczcęścili ją. Zrobili tutaj skład nawozów sztucznych.

Ilona: — Do powstania synagogi przyczynili się dominikanie. Przeor razem z rabinem nieśli do świątyni Torę. To było piękne. Sejny miały szczęście do rabinów. Najszlenniejszy nazywał się Awigdor. Założył u nas słynną wyższą uczelnię talmudyczną.

Darek: — W synagodze tylko mężczyźni się modlili. Kobiety w babinie, na pierwszym piętrze jesziwy.

Magda: — A tutaj było liceum hebrajskie, świeckie. Chłopcy uczyli się tu nie tylko religii, ale też matematyki i astronomii. Po wojnie później poczta się tu mieściła. Jak zbudowano nową, Pogranicze odremontowało to liceum.

Weronika: — A naprzeciwko jest pałac biskupi, własność parafii [...]

Ilona: — A tu, gdzie ten brzydki dom, stały kiedyś okrągłe sukiennice. Zaczęto je budować w 1822 roku. Mieściły się tu 22 sklepy.

Weronika: — W sukiennicach handlowali Żydzi, których nie było stać na własny sklep. Gospodynie przychodziły tu na ciastko z dziurką i czekoladą, chociaż nie wypadało. Bo tutaj kupowali biedni.

Ewa: — Sukiennice były z drewna, spłonęły w pożarze. Wcześniej był jeszcze jeden pożar. Płonęła wędzarnia. Ludzie opowiadają, że wtedy w powietrzu latały boczeki i skwarki.

Kacper: — Dlatego zbudowano tę kaplicę. Święta Agata strzeże Sejn przed ogniem [...]”.

Postrzeganie dóbr kultury w kontekście miejsca otwiera postrzegającego na złożony świat kultury¹¹. Przestrzeń zostaje niejako ożywiona przez związanie jej z losami ludzi, zyskuje ona wspólnotowy wymiar. W ten sposób idea „małych ojczyzn” przestaje być utopią. „Chronić miejsce — jak pisze Wiesław Rogalski — to nie tylko zabiegać o jego fi-

¹⁰ L. Ostalska: *Chodź bliżej, to o nas*. „Gazeta Wyborcza”, 31.10.2001.

¹¹ Na przestrzenne zorientowanie edukacji zwraca uwagę T. Aleksander: *Próby lokalnego systemu upowszechniania kultury przez sięganie do wartości kulturalnych regionu*. W: *Współczesne dylematy upowszechniania kultury*. Red. J. Gajda. Lublin 1991.

zyczną stronę, „bytową podstawę”, to również, a może przede wszystkim, troszczyć się o pokoleniową transmisję znaczeń i wartości, tworzyć sytuacje sprzyjające postrzeganiu, wywoływaniu kolejnych aktów interpretacji i rozumienia sensów tych miejsc. Chronić to zapewniać taką ciągłość świadomości, która pozwoli utrzymać proporcje pomiędzy funkcjonalnym podejściem a symboliczno-aksjologicznym wymiarem przestrzeni życia”¹².

Realizacja tego typu celów jest możliwa, projekt „Kroniki sejneńskie” jest dowodem, że za pośrednictwem edukacji równoległej można przygotować jednostki i społeczeństwo do tworzenia oraz realizowania świata zhumanizowanych wartości. „W miarę odkrywania naszego miasta – piszą uczestnicy projektu – dawni mieszkańcy i miejsca związane z przeszłością, uliczki i domy stawały się nam coraz bliższe. Zapragnęliśmy ocalić historie, które opowiedzieli nam starsi ludzie. Zapragnęliśmy ożywić ich opowieści i na scenie teatru przywołać zapomniane przez naszych dziadków obrazy. Wcieliłiśmy się w postacie latarnika czuwającego nad miastem, aniołów wsłuchujących się w odgłosy uśpionych nocą Sejn. Byliśmy dziadami i żebrakami spod sejneńskiej bazyliki, śpiewaliśmy pieśni litewskie, biesiadując przy weselnym stole, opowiadaliśmy o sejneńskich starowiercach, o żydowskich domach, o cygańskich taborach. Jedna opowieść przywoływała drugą, każda pieśń szukała harmonii z inną. To było dla nas święto, dzielić się skarbami historii naszego miasta”¹³.

O znaczeniu i wadze projektów międzykulturowych w edukacji równoległej, realizowanych przez instytucje kultury, świadczą badania przeprowadzone przez Alinę Szczurek-Borutę¹⁴. Autorka przeprowadzonych analiz stwierdza, że działalność szkoły w zakresie kształcenia świadomości regionalnej i formy jej realizacji nie uległy modyfikacji mimo upływu lat. Opierając się na przykładzie „Pogranicza”, można założyć, że cele te mogą być z powodzeniem realizowane przez instytucje prowadzące działalność kulturalną. Instytucja za pomocą doboru odpowiednich treści oraz form edukacyjnych powinna zadbać o możliwości kontynuowania zmian postaw od etnocentryzmu, przez akceptację, do zrozumienia.

¹² W. Rogalski: *Kulturowy wymiar przestrzeni jako wartość edukacyjna*. W: *Edukacja kulturalna w społeczeństwie obywatelskim*. Red. J. Żebrowski. Gdańsk 1997, s. 324.

¹³ Piszą uczestnicy projektu w książce *Kroniki sejneńskie*. Red. B. Szroeder. Sejn 2001, s. 179–180.

¹⁴ A. Szczurek-Boruta: *Edukacja szkolna na pograniczu polsko-czeskim*. W: *Edukacja międzykulturowa w wymiarze instytucjonalnym*. Red. J. Nikitorowicz, M. Sobocki. Białystok 1999, s. 157.

Dorota Sieroń-Galusek

Intercultural education as a new quality in parallel education

S u m m a r y

The author discusses the main guidelines of intercultural education on the basis of the „Kroniki sejneńskie” (‘Sejnen Chronicles’) project realized by the ‘Pogranicze’ (‘Borderland’) institution. This detailed presentation is to present the important elements in the refutation of stereotypes. A creation of regional, religious and ethnic entities is the task of animators of the ‘Pogranicze’ (‘Borderland’) institution. The article presents which elements of the educational project make the idea of ‘small homelands’ become real. The analysis proves that education within the field of cultural consciousness can be successfully realized by cultural institutions.

Dorota Sieroń-Galusek

Éducation interculturelle comme une nouvelle qualité dans l'éducation parallèle

R é s u m é

L'auteur expose des principes généraux de l'éducation interculturelle à l'exemple du projet „Kroniki sejneńskie”, réalisé par l'institution „Pogranicze”. La présentation détaillée du projet sert à démontrer des éléments importants pour le travail sur des stéréotypes. La construction de la subjectivité régionale, religieuse, ethnique sont des devoirs que les animateurs de „Pogranicze” se sont imposés. L'article montre par quels éléments du projet éducatif l'idée de „petites patries” devient une chose réelle. L'analyse prouve aussi que la formation dans le domaine de l'identité interculturelle peut être réalisée avec succès par des institutions culturelles.